

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Навчально-науковий інститут журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
«31» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦКУРС НА ПОЛІТИЧНУ ТЕМАТИКУ

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень

06 «Журналістика»
061 «Журналістика»
перший, бакалавр
освітньо-професійна програма *журналістика
та соціальна комунікація*
вибіркова

вид дисципліни

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2024
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____)
«__» _____ 20__р. _____
(підпис, ПІБ, дата)

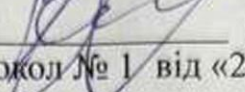
на 20__/20__ н.р. _____ (_____)
«__» _____ 20__р. _____
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2024

Розробник: асистент кафедри онлайн-медіа; журналіст-практик, фахівець у галузі політичної інформації Ігор Дармостук

ЗАТВЕРДЖЕНО

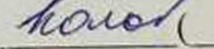
Зав. кафедри онлайн-медіа

(Вікторія Шевченко)

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Схвалено науково-методичною комісією Інституту журналістики

Протокол від «~~28~~» серпня ___ 2024 року № 1

Голова науково-методичної комісії Волобуєва А.М. (_____)

Мета дисципліни:

Розкрити студентам сутність, принципи і закономірності сучасного процесу теорії змов у медійному просторі. Студенти опанують інструменти критичного мислення для ідентифікації маніпуляцій та когнітивних упереджень в різних аудиторних групах і кластерах, а також навчатися розпізнавати, аналізувати та деконструювати пропагандистські практики. Дисципліна спрямована на розвиток навичок створення та деконструкції медійних матеріалів з урахуванням пропагандистських і конспірологічних елементів. В результаті, студенти будуть здатні ефективно протидіяти дезінформації та маніпуляціям у своїй професійній діяльності (ЗМ1).

Сформувати практичні уміння і навички по створенню жанрових матеріалів про діяльність місцевих органів влади для регіональних та загальнодержавних медіа; сформувати навички роботи із документальним масивом інформації (офіційні документи органів місцевої влади, тендерна документація, декларації) та із базою державних і недержавних реєстрів. Продемонструвати на реальних прикладах, як створюється, аналізується та популяризується контент щодо діяльності органів місцевої влади. Показати методи маніпуляції та приховування інформації, до яких можуть вдаватися регіональні політики, відпрацьовуються прийоми роботи із закритими та відкритими джерелами інформації. Розглядаються різноманітні шляхи отримання даних відповідно до жанрових особливостей журналістських матеріалів (ЗМ2).

1. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

1. Розуміти основи комунікаційних процесів, функціонування медіа та їхнього впливу на суспільство (ЗМ1).
2. Володіти базовими навичками аналізу тексту та розуміти суть професійної інформаційної продукції політичної тематики (ЗМ1).
3. Володіти основними принципами журналістської роботи, включаючи етику та жанрово-стильові особливості матеріалів у різних типах медіа, включаючи соціальні (ЗМ1).
4. Знати специфіку збору, обробки та поширення масової інформації в мережі (ЗМ2).
5. Розуміти принципи написання матеріалів в інформаційних, аналітичних та публіцистичних жанрах (ЗМ2).
6. Володіти навичками користування мережевими інструментами пошуку та технічними засобами виробництва (ЗМ2).

3. Анотація навчальної дисципліни.

Спецкурс на політичну тематику складається із двох модульних блоків. **Модульний блок №1** має загальну назву *«Теорія змов і пропаганда:*

журналістська деконструкція» і покликаний ознайомити студентів із сучасними практиками пропаганди, змов, когнітивних упереджень та загравання публічних політиків і медіа з нестійкою в сенсі критичного мислення аудиторією. Протягом курсу студенти ознайомлюються з основними «больовими точками» теми. Після огляду теорій змов, курс перейде до аналізу пропаганди та її методів, зокрема, таких як «whataboutism», «не все так однозначно», «багаторазове повторення», «вікно Овертона». Особлива увага буде приділена дослідженню застосування цих методів у російській пропаганді. Також буде проведений аналіз пропагандистських практик в Україні з урахуванням їхньої аудиторної спрямованості (внутрішньої – на українське суспільство, зовнішньої – на населення інших, зокрема ворожих, держав), а також оцінка їхньої ефективності.

Модульний блок №2 «Місцева влада під мікроскопом: аналіз роботи регіональної вертикалі». Модуль присвячено фаховому аналізу інформаційного контенту щодо діяльності місцевих органів влади, пропонує практично-емпіричний погляд на роботу із офіційною інформацією: документами органів місцевої влади, тендерною документацією, деклараціями та із базою державних і недержавних реєстрів. Змістовий модуль містить також реальні приклади того, як створюється контент щодо діяльності органів місцевої влади; викриває й демонструє методи маніпуляції та приховування інформації, до яких можуть вдаватися регіональні політики, а також способи роботи із закритими та відкритими джерелами інформації.

Загалом спецкурс пропонує різні форми і методики навчання: інтерактивні лекції, семінарські дискусії, аналіз реальних медійних кейсів, практичні заняття зі створення жанрових матеріалів, а також підготовку і захист індивідуальних проєктів.

2. Завдання (навчальні цілі):

Знати:

1) основну теорію змов, її генезу, причини популярності та вплив на суспільні процеси (ЗМ1);

2) методи пропаганди та їх застосування в різних політичних і медійних контекстах (ЗМ1);

3) принципи когнітивних упереджень та конспірологічного мислення, а також способи їх використання в маніпулятивних і пропагандистських практиках (ЗМ1);

4) жанрову та контентну специфіку висвітлення діяльності органів місцевої влади (ЗМ2);

5) методи аналізу та інтерпретації даних в залежності від жанрового і тематичного спрямування матеріалів про діяльність органів місцевої влади (ЗМ2).

Вміти:

- 1) аналізувати та деконструювати теорії змов і пропагандистські матеріали, визначаючи їхні основні елементи та техніки впливу на аудиторію (ЗМ1);
- 2) використовувати критичне мислення для ідентифікації маніпулятивних практик у медіа та політичній комунікації (ЗМ1);
- 3) створювати власні медійні матеріали, враховуючи ризики маніпуляцій і пропаганди, а також розробляти стратегії протидії дезінформації та когнітивним упередженням (ЗМ1);
- 4) здійснювати журналістську роботу із офіційними документами, що їх продукують органи місцевої влади (ЗМ2);
- 5) абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію (ЗМ2);
- 6) критично оцінювати результати своєї професійної діяльності, ухвалювати обґрунтовані журналістські рішення (ЗМ2).

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗМ1).

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності (ЗМ1).

СК08(ЖСК). Здатність формувати інформаційний контент у сфері економіки, права, культури та мистецтва, соціальних питань, міжнародних відносин та інших видів діяльності (ЗМ1).

СК09(ЖСК). Здатність створювати медіапродукт у сфері відображення економічних, правових, політичних питань, питань культури та мистецтва, соціальних питань, питань міжнародних відносин та інших видів діяльності (ЗМ1).

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗМ2).

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗМ2).

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним (ЗМ2).

ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗМ2).

ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗМ2).

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями (ЗМ2).

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗМ2).

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності (ЗМ2).

СК02. Здатність формувати інформаційний контент (ЗМ2).

СК03. Здатність створювати медіапродукт (ЗМ2).

СК07. Здатність застосовувати знання про суспільні проблеми, конфлікти, гібридні війни у своїй професійній діяльності (ЗМ2).

5. Результати навчання змістовної частини дисципліни «Спецкурс на політичну тематику»:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)				Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
ВП 1.01	Результат навчання	Форми (та/або методи технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	<i>(відсотки можуть бути змінені викладачем у відповідності до потреб та специфіки спеціалізації)</i>
1.1	Знати основну теорії змов, її генезу, причини популярності та вплив на суспільні процеси (ЗМ1). Знати жанрову та контентну специфіку висвітлення діяльності органів місцевої влади (ЗМ2).	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, тест, контрольна	5
1.2	Знати методи пропаганди та їх застосування в різних політичних і медійних контекстах (ЗМ1). Знати методи аналізу та інтерпретації даних в залежності від жанрового і тематичного спрямування матеріалів про	лекція, семінар, самостійна робота	усна відповідь, тест, контрольна	5

	діяльність органів місцевої влади (ЗМ2).			
1.3	Знати принципи когнітивних упереджень та конспірологічного мислення, а також способи їх використання в маніпулятивних і пропагандистських практиках (ЗМ1).	лекція, самостійна робота	усна відповідь, тест, контрольна	5
2	Вміти аналізувати та деконструювати теорії змов і пропагандистські матеріали, визначаючи їхні основні елементи та техніки впливу на аудиторію (ЗМ1). Вміти здійснювати журналістську роботу із офіційними документами, що їх продукують органи місцевої влади (ЗМ2).	семінар, самостійна робота	усна доповідь, індивідуальна самостійна робота, інші форми	15
3	Вміти використовувати критичне мислення для ідентифікації маніпулятивних практик у медіа та політичній комунікації (ЗМ1). Вміти абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію (ЗМ2). Вміти критично оцінювати результати своєї професійної діяльності, ухвалювати обґрунтовані журналістські рішення (ЗМ2).	семінар, самостійна робота	індивідуальна самостійна робота, творча робота, портфоліо, інші форми	30
4	Вміти створювати власні медійні матеріали, враховуючи ризики маніпуляцій і пропаганди, а також розробляти стратегії протидії	самостійна робота	індивідуальна самостійна робота	40

	дезінформації та когнітивним попередженням (ЗМ1).			
	<i>Разом</i>			100%

6. Співвідношення результатів навчання змістової частини дисципліни із програмними результатами навчання (ЗМ1).

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	2	3	4
Програмні результати навчання						
ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції (ЗМ1, ЗМ2).				+		+
ПР04. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел (ЗМ1, ЗМ2).	+	+	+	+		
ПР05. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань (ЗМ2).				+	+	+
ПР14. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації (ЗМ2).						+
ПР20(ЖСК). Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації у сфері відображення економіки, права, політики, культури та мистецтва, соціальних питань, міжнародних відносин та інших видів діяльності (ЗМ1, ЗМ2).						+
ПР21(ЖСК). Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення у сфері відображення економічних, правових, політичних питань, питань культури та мистецтва, соціальних питань, питань міжнародних відносин та інших видів діяльності (ЗМ1).						+

7. Схема формування оцінки.

7.1. Форми оцінювання.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема оцінювання теоретичної підготовки – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 20% від загальної оцінки, та оцінювання практичної підготовки – результати навчання (вміння 2); (комунікація 3); (автономність та відповідальність 4), що складає 80% загальної оцінки. Кожен модуль спецкурсу є автономним за змістом, однак входять у загальний тематичний блок, що закінчується іспитом.

Типовий розподіл змістових модулів та схема оцінювання. Спецкурс складається із двох тематичних модулів: 1) «Теорія змов і пропаганда: журналістська деконструкція»; 2) «Місцева влада під мікроскопом: аналіз роботи регіональної вертикалі» **Працюючи зі студентами в рамках кожного з навчальних модулів, викладач є автономним і самостійно наповнює змістом свої модулі, визначає методiku і послідовність викладання лекційного матеріалу й тематичне планування практичних занять.**

Типова схема формування оцінки в семестрі.

Бали за семестрову роботу становлять, 60 балів максимум, розподіляються між модулями у такій конфігурації:

ЗМ1: 30 балів максимум;

ЗМ2. 30 балів максимум.

Спецкурс закінчується **іспитом** із максимальною кількістю у **40 балів: 20 балів за ЗМ1 та 20 балів за ЗМ2.**

Іспит за ЗМ1 передбачає створення інноваційного аналітичного продукту політичної тематики та його презентацію.

Іспит за ЗМ2 передбачає створення політично-інформаційного контенту (в обраному та узгодженому з викладачем жанром) та його презентацію.

Рекомендований мінімум для тематичних напрямів, що закінчуються іспитом – 36 балів, критично-розрахунковий мінімум – 20 балів.

За підсумками кожного семестру студент може набрати максимально 100 балів.

Використовуються такі типові форми оцінювання знань і вмінь під час семестрового навчання:

Роботи за період навчання	Кількість балів за період навчання	
	Min – 36	Max – 60

	балів	балів
Участь в дискусіях на семінарах	$3 \times 3 = 9$	$5 \times 3 = 15$
Критичний аналіз джерел (усний і письмовий)	$1 \times 5 = 5$	$1 \times 10 = 10$
Самостійне коментування аналітичних джерел (аналітичний текст)	$1 \times 10 = 10$	$1 \times 15 = 15$
Створення готової інтелектуальної продукції з політичної тематики (проекти/презентації/портфоліо)	$1 \times 12 = 12$	$1 \times 25 = 20$
Загальна оцінка за період навчання	36	60

Викладачі модулів можуть у своїй практиці використовувати різноманітні форми оцінювання знань і вмінь.

7.2. Організація оцінювання

Кожен тематичний модуль спецкурсу містить лекції, семінарські заняття та самостійну роботу студентів. Кожен модуль закінчується різними формами фінального контролю знань на вибір викладачів (це можуть бути опитування у різних форматах; проекти; творчі роботи; аналіз галузевого контенту; презентації портфоліо тощо).

Оцінювання успішності знань студентів здійснюється у формі семестрового оцінювання (семінарські заняття, тести, самостійна робота, модульні роботи). Успішне виконання завдання – отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки.

Якщо студент не отримав критично-розрахункову кількість балів – 20, він має скласти колоквиум (чи іншу форму відпрацювання семестрового оцінювання – на вибір викладача), аби відпрацювати дисципліну та бути допущеним до складання іспиту.

Усі семестрові роботи мають виконуватися вчасно, надсилатися на корпоративну пошту або в Google клас. На перевірку роботи викладачеві дається один робочий тиждень. Якщо студент з поважної причини пропустив семінар, то він має право його відпрацювати впродовж 14 календарних днів з моменту проведення семінару.

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74

Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34

8. Структура навчальної дисципліни.

Тематичний план лекцій, семінарських занять і самостійної роботи для ЗМ1.

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Практичні	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. «Політика, інтелектуалізм та інновації» (автор – М. Воронова)</i>				
1.	Тема 1. Що таке конспірологія та чому вона популярна	2	2	5
2.	Тема 2. Анунаки і злий Сорос: огляд найбільш популярних конспірологічних теорій.	2	2	5
3.	Тема 3. Числа і мовні ігри: як мислять конспірологи	2	2	5
4.	Тема 4. Українська конспірологія: у що віримо ми тут і зараз і як на це вплинула війна	2	2	5
5.	Тема 5. Когнітивне упередження: чому люди думають, що все просто	2	2	
6.	Тема 6. Пропаганда історія виникнення та етапи.	2	2	

7.	Тема 7. Брехня: методи, практики, застосування, читання тексту Тетяни Печончик: «Чому важливо говорити правду під час війни» (28.06.2022)	2	2	
8.	Тема 8. Огляд робіт (дискусія): Джон Стюарт Мілл «Про Свободу» (1859 рік), Джордж Орвелл «Письменники і свобода (і Левіафан)» (1946 рік), Пітер Дальгрєн «Трансформація демократії» (2001 рік)	2	2	9
9.	Тема 9. Огляд робіт (дискусія): Пітер Бергер, Томас Лукман «Соціальне конструювання реальності» (1966 рік), Маршал Маклюєн «Ми дивимося на світ через дзеркало заднього огляду» (1969 рік), П'єр Бурд'є «Влада журналістики» (1996 рік), Пітер Померанцев, Майкл Вайс: «Загроза нереальності: інформація, культура і гроші як зброя Кремля» (грудень 2014)	2	2	
10.	Тема 10. Огляд робіт (дискусія): Руне Меллер Сталь: «Хибність постравди» (2017 рік), Ігор Куляс: Стандарти й етика журналістики в умовах неоголошеної війни (30.10.2014), Руне Меллер Сталь: «Хибність постравди» (2017 рік), Мануель Кастельс, Майкл Паркс, Бергтє ван дер Гаак: «Майбутнє журналістики: Мережева журналістика – Переосмислення журналістики в мережеву цифрову епоху», Норберт Больц: «Азбука медіа» (2007 рік)	2		

11.	Тема 11. Пропаганда типові практики і методи: від «whataboutism» та «не все так однозначно» до «greenwashing» та «вікна Овертона»	2	2	20
	Усього за ЗМ1	22	20	49
<i>Змістовий модуль 2. «Місцева влада під мікроскопом: аналіз роботи регіональної вертикалі» (автор – І. Дармостук)</i>				
1.	Тема 1. Місцева влада в Україні. Виконавчі органи, колегіальні (представницькі) органи. Призначені посадові особи та обрані посадові особи в органах місцевого самоврядування.	2		
2.	Обласні адміністрація. Структура та особи носії інформації.	2		
3.	Обласні ради. Структура та особи носії інформації	2		
4.	Районні адміністрації. Структура та особи носії інформації	2		
5.	Районні ради. Структура та особи носії інформації	2		
6.	Комунальні підприємства та їх роль у структурі органів місцевої влади	2		
7.	Апаратка, виконком, пленарка – закріплення понять та практичний розбір основних документів, напрацьованих під час роботи цих колективних акцій влади.		2	
8.	Місцевий бюджет. Захищені статті, цільові програми, секвестр. Вчимося читати кошторис		2	
9.	Ради громад (міських, селищних сільських) їх структура та функціонал	2		

10.	Голови громад (заступники) та секретарі	2		
11.	Розпорядження, рішення, доручення, наказ – офіційні документи в роботі журналіста	2		
12.	Державні закупівлі – золота жила для регіонального журналіста	2		
13.	Prozorro (тендер, замовник, виконавець) – як журналістам працювати із системою	2		
14.	Портал публічних фінансів – як журналістам працювати із системою	2		
15.	Реєстри (державні) та приватні (Youcontrol, Open data Bot...) – практикум з роботи	2		
16.	Місцеві вибори – специфіка формування регіональних колегіальних органів та обрання керівників громад	2		
17.	Фінансування політичних партій (кандидатів) та звітність	2		
18.	Публічні декларації посадових осіб органів місцевого державного самоврядування (як читати декларацію)		2	
19.	Корупція і непотизм як явище – історія і сьогодення (розбір регіональних кейсів)		2	
20.	Оформлення запиту та особливості роботи журналістів із місцевими органами влади (пишемо запит)		2	
21.	Усього за ЗМ2	20	20	49
	Усього за дисципліну	42	40	98

Загальний обсяг **180** год., в тому числі:

лекцій – **42** год.

семінарів – **40** год.

самостійної роботи – **98** год.

9. Рекомендована література

Основна для ЗМ1:

1. Яковлев М. Теорії змов. — К. : «Віхола», 2023, — 352 с.
2. Масленко Л. Мова радянського тоталітаризму. — К.: «Кліо», 2017. — 240 с.
3. Тоффлер Е. Нова парадигма влади / Перекл. Н.Бордукової. — К.: «Акта», 2003. — 685 с.
4. Почепцов Г. Фейк: технології спотворення реальності. К. : «Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020, — 224 с
5. Яременко С. Когнітивні упередження як внутрішній фактор ефективності дезінформації у засобах масової інформації — К. : «Журнал «Інформація і право» 1(13)/2015
Режим доступу:
https://ippi.org.ua/sites/default/files/ysokuvf_13_1_2015_0.pdf

Основна для ЗМ2:

1. Фінклер Ю. Є. Регіональна преса України в контексті соціального замовлення аудиторії / Ю. Є. Фінклер // Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ ім. Т. Г. Шевченка. — Режим доступу: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1516>
2. Іванова О., Мойсеєва О., Стеблина Н. Місцева преса: посібник для ЗМІ. Як регіональним журналістам працювати за часів нових медіа та кризи демократії. / Під ред. О. Іванової. — Київ: ТОВ «Бізнесполіграф», 2019. — 232 с
Режим доступу: http://www.ualocal.media/wp-content/uploads/2019/09/tutorial_print.pdf
3. Матвієнків С. М. Регіональні ЗМІ як інструмент формування локальної ідентичності/Матвієнків С. М.// Політичне життя. 2017. Випуск 4. - С. 83–86
Режим доступу:
<https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/4945>

4. Луцюк І. Регіональні ЗМІ в сучасному суспільстві: функції, завдання та проблеми/ І. Луцюк //Вісник Львівського університету. Серія Журналістика. 2014. Випуск 39. - С. 152–157
5. Паславський І. І. Місцева офіційна преса: обтяжливе минуле і невиразне майбутнє / І. І. Паславський // Вісник Львівського університету: серія журналістика. – Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – Вип. 30. – С. 242 – 252.
6. Регіональна журналістика: реалії, виклики, перспективи. Збірник тез за матеріалами міжнародної наукової інтернет-конференції. Тернопіль, 15 квітня 2021 р., 188 с.